

Dosarul nr. 3ra-1074/23
2-23150004-01-01112023

Prima instanță: Judecătoria Criuleni, sediul Central (jud.: A. Bologan)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: G. Mîra, A. Bostan, G. Dașchevici)

DECIZIE

02 noiembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Aliona Miron
Ion Malanciuc
Oxana Parfeni

examinând recursul declarat de Svetlana Racul,
în cauza de contencios administrativ, intentată la contestația depusă de
Anatolie Vîntu împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale
comunale Boșcana nr. 12/4, terț Svetlana Racul, cu privire la contestarea actului
administrativ,

împotriva deciziei din 31 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin
care a fost admis apelul declarat de Anatolie Vîntu, casată integral hotărârea din
25 octombrie 2023 a Judecătoria Criuleni, sediul Central și emisă o nouă decizie
de admitere a contestației,

c o n s t a t ă :

La 23 octombrie 2023, Anatolie Vîntu a depus contestație împotriva
Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Boșcana nr. 12/4 cu
privire la contestarea actului administrativ (f. d. 4-7).

În motivarea contestației, a indicat că la 12 octombrie 2023, Consiliul
electoral al circumscripției electorale comunale Boșcana nr. 12/4 a adoptat
hotărârea nr. 3.1 din 12 octombrie 2023 „Cu privire la cererea de înregistrare a
dnei Racul Svetlana în calitate de candidat la funcția de primar, desemnată de
către Partidul Social Democrat European”, prin care a înregistrat dna Svetlana
Racul în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Boșcana, din partea
Partidului Social Democrat European, pentru alegerile locale din 05 noiembrie
2023.

A menționat că hotărârea nr. 3.1 din 12 octombrie 2023 a fost adoptată
contrar prevederilor art. 68 alin. (1) lit. f) prima liniuță din Codul electoral,
întrucât Svetlana Racul cade sub incidența restricției prevăzute la art. 16 alin. (2)
lit. d) din Codul electoral, potrivit căreia nu pot fi alese persoanele private de

dreptul de a ocupa funcții de răspundere prin hotărâre judecătorească definitivă. Or, în cazul declarării cu bună-credință a acestei restricții de către subiectul electoral Svetlana Racul, Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Boșcana nr. 12/4, ar fi adoptat, în consecință, hotărâre de refuzare a înregistrării respectivului candidat la funcția de primar.

Astfel, prin actul de constatare nr. 121/12 din 30 iunie 2020 al Autorității Naționale de Integritate, a fost constatată încălcarea de către Svetlana Racul a regimului juridic al conflictelor de interese și aceasta a fost decăzută din dreptul de a exercita inclusiv funcția de primar pentru o perioadă de 3 ani din data stabilită de lege (de la data rămânerii definitive a actului de constatare/de la data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese).

Prin hotărârea din 24 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost respinsă acțiunea în contenciosul administrativ depusă de Svetlana Racul împotriva Autorității Naționale de Integritate, terț Anatolie Vîntu, cu privire la anularea actului de constatare nr. 121/12 din 30 iunie 2020 și compensarea cheltuielilor de asistență juridică, ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 28 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Svetlana Racul și menținută hotărârea din 24 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Respectiv, prin decizia instanței de apel, hotărârea din 24 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani a devenit definitivă la 28 iunie 2022, prin care s-a confirmat legalitatea interdicției de a ocupa funcția de primar de către Svetlana Racul, pe un termen de 3 ani, calculat din data devenirii definitive a hotărârii judecătorești.

A precizat că procedura prealabilă de contestare a legalității hotărârii nr. 3.1 din 12 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Boșcana nr. 12/4, a fost consumată, or, în faza procedurii prealabile a depus contestație în adresa Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Criuleni nr. 12, care prin hotărârea nr. 96 din 16 octombrie 2023, a respins contestația depusă și menținut în vigoare actul contestat.

A relatat că a contestat acțiunile Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Boșcana nr. 12/4 și ale Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Criuleni nr. 12, la Comisia Electorală Centrală prin contestația înregistrată cu nr. CEC-10ALG/18 din 18 octombrie 2023.

Prin scrisoarea nr. CEC-8/3324 din 20 octombrie 2023, Comisia Electorală Centrală și-a declinat competența de examinare și i-a comunicat despre dreptul său de a depune contestația în instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află organul electoral respectiv – Judecătoria Criuleni.

A afirmat că prin contestația depusă își revendică încălcarea următoarelor drepturi electorale: dreptul constituțional al cetățeanului de a alege un concurent electoral fără vicii juridice, înregistrat în mod legal; dreptul constituțional de a fi ales în cadrul unei competiții electorale legale, cu participarea unor competitori înregistrați în conformitate cu rigorile legii; dreptul de concurent electoral de a beneficia de sufragiile cuvenite, fără a fi afectat de consecințele unei concurențe ilegale, ce ar vicia voința alegătorilor.

A mai notat că subiectul electoral Svetlana Racul, la deschiderea perioadei electorale pentru alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023, se afla în lista persoanelor care au interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, prezentată de către Autoritatea Națională de Integritate organelor electorale.

Ulterior, Comisia Electorală Centrală a expediat organelor electorale circulara nr. CEC-8/3132 din 04 octombrie 2023 privind lista actualizată a persoanelor care au interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, prezentată de către Autoritatea Națională de Integritate prin scrisoarea nr. 04/7532 din 03 octombrie 2023, în baza căreia Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Boșcana nr. 12/4 a hotărât înregistrarea Svetlanei Racul în calitate de candidat la funcția de primar pentru alegerile locale din 05 noiembrie 2023, adoptând hotărârea nr. 3.1 din 12 octombrie 2023.

În acest sens, a subliniat că în perioada cuprinsă între data listei inițiale și data listei actualizate a Autorității Naționale de Integritate privind persoanele care au interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, nu a fost afectată valabilitatea hotărârii judecătorești definitive în ceea ce o privește pe Svetlana Racul.

Prin urmare, prohibiția de a candida rămâne valabilă în cazul Svetlanei Racul.

În drept, reclamantul Anatolie Vîntu și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 68 alin. (1) lit. f), 91 alin. (3), 98 alin. (1) pct. 1), alin. (2), 101 alin. (6) din Codul electoral.

Reclamantul Anatolie Vîntu a solicitat admiterea contestației și anularea hotărârii nr. 3.1 din 12 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Boșcana nr. 12/4 „Cu privire la cererea de înregistrare a dnei Racul Svetlana în calitate de candidat la funcția de primar, desemnată de către Partidul Social Democrat European”.

Prin încheierea din 24 octombrie 2023 a Judecătoriei Criuleni, sediul Central, a fost atrasă în proces Svetlana Racul în calitate de terț (f. d. 60/1-60/3).

Prin hotărârea din 25 octombrie 2023 a Judecătoriei Criuleni, sediul Central, a fost respinsă cererea de chemare în judecată (contestația) depusă de Anatolie Vîntu, ca neîntemeiată (f. d. 80-87).

La 26 octombrie 2023, prin intermediul oficiului poștal, cu respectarea termenului prevăzut la art. 95 alin. (1), (8) din Codul electoral, Anatolie Vîntu a declarat apel împotriva hotărârii din 25 octombrie 2023 a Judecătoriei Criuleni, sediul Central, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi decizii de anulare a hotărârii nr. 3.1 din 12 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Boșcana nr. 12/4 „Cu privire la cererea de înregistrare a dnei Racul Svetlana în calitate de candidat la funcția de primar, desemnată de către Partidul Social Democrat European”, ca fiind ilegală (f. d. 89-93).

Prin decizia din 31 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Anatolie Vîntu, casată integral hotărârea din 25 octombrie 2023 a Judecătoriei Criuleni, sediul Central și emisă o nouă decizie, prin care a fost admisă acțiunea înaintată de Anatolie Vîntu.

A fost anulat hotărârea nr. 3.1 din 12 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Boșcana nr. 12/4 „Cu privire la cererea de înregistrare a dnei Racul Svetlana în calitate de candidat la funcția de primar, desemnată de către Partidul Social Democrat European” (f. d. 122, 123-132).

La 01 noiembrie 2023, Svetlana Racul a declarat recurs împotriva deciziei din 31 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi decizii de menținere a hotărârii instanței de fond (f. d. 137-152).

În motivarea recursului, a indicat că instanța de apel a ignorat aspecte de drept importante ce țin de o diferență substanțială între hotărârea judecătorească prin care persoana este privată de dreptul de a ocupa funcții de răspundere și hotărârea judecătorească prin care este soluționată contestația împotriva unui act administrativ prin care a fost instituită o astfel de interdicție.

A considerat că instanța de apel, reiterând punctul de vedere al intimatului, a făcut o confuzie inadmisibilă între noțiunile de „hotărâre judecătorească prin care persoana este privată de dreptul de a ocupa funcții de răspundere” și „hotărâre prin care este soluționată contestația împotriva unui act administrativ prin care a fost instituită interdicția de a ocupa funcții”.

Recurenta a evidențiat că, atât la momentul actual, cât și anterior, nu a existat și nu există nicio hotărâre judecătorească prin care dânsa ar fi fost privată de dreptul de a ocupa funcții de răspundere. La acest aspect se referă și declarația pe propria răspundere depusă de către ea conform art. 68 alin. (1) lit. f) prima liniuță din Codul electoral nr. 325/2022.

Totodată, a remarcat că natura, caracterul și particularitățile modului de intrare în vigoare ale actelor Autorității Naționale de Integritate, cât și alte particularități ce vizează activitatea acestei autorități administrative sunt cuprinse, în special, în două acte legislative speciale: Legea nr. 132/2016 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale.

Conform prevederilor art. 23 alin. (6) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, care servesc principalul temei juridic pentru pretinsa interdicție, subiectul declarării eliberat sau destituit din funcție potrivit prevederilor alin. (3)-(5) este decăzut din dreptul de a mai exercita o funcție publică și/sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electivă, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcția publică ori de demnitate publică respectivă sau de la data încetării de drept a mandatului său. Dacă persoana a ocupat o funcție electivă, ea nu mai poate ocupa aceeași funcție pe o perioadă de 3 ani de la data încetării mandatului.

Actul de constatare rămâne definitiv la expirarea termenului de contestare menționat la art. 36 alin. (1) sau, dacă este contestat, în momentul în care hotărârea judecătorească devine irevocabilă. Dacă actul de constatare a rămas definitiv, autoritatea îl expediază, în termen de 15 zile, organelor competente în vederea executării acestuia și luării altor măsuri legale care se impun (art. 35 alin. (4)-(5) din Legea nr. 132/2016 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate).

A comunicat că actul de constatare al ANI nr. 121/12 din 30 iunie 2020, în temeiul căruia de către Autoritatea Națională de Integritate au fost operate impedimente în vederea neadmiterii ei la alegerile locale, a fost contestat pe calea acțiunii în contenciosul administrativ.

Actualmente, decizia din 28 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 24 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, au fost atacate cu recurs la Curtea Supremă de Justiție la 10 martie 2023, cauza cu nr. 3ra-535/23 fiind în procedura Curții Supreme de Justiție, următoarea ședință este fixată pentru data de 14 februarie 2024.

A menționat că în conformitate cu dispozițiile art. 254 alin. (2) lit. c) din Codul de procedură civilă, în coroborare cu art. 195 și art. 218 din Codul administrativ, rămân irevocabile hotărârile judecătorești emise de instanța de recurs, după examinarea recursului.

Prin urmare, decizia din 28 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 24 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, nu sunt irevocabile.

Potrivit dispozițiilor art. 35 alin. (4)-(5) din Legea nr. 132/2016 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate (actul de constatare, dacă este contestat, rămâne definitiv în momentul în care hotărârea judecătorească devine irevocabilă), actul de constatare al Autorității Naționale de Integritate nr. 121/12 din 30 iunie 2020, invocat de către intimat, nu a rămas definitiv la momentul actual.

Astfel, în condițiile în care actul de constatare al Autorității Naționale de Integritate, prin care au fost operate impedimentele respective în vederea neadmiterii ei la alegerile locale, nu este definitiv, iar o hotărâre judecătorească, prin care dânsa ar fi privată de dreptul de a ocupa funcții de răspundere, lipsește.

În opinia recurenteii nu este niciun motiv de a considera aplicabile prevederile Codului electoral nr. 325/2022 stipulate la art. 68 alin. (1) lit. f) prima liniuță, în coroborare cu dispozițiile art. 16 alin. (2) lit. d) din Codul electoral, invocate de către instanța de apel.

A precizat că actul de constatare nr. 121/12 din 30 iunie 2020, emis de către Autoritatea Națională de Integritate, încă nu a căpătat caracter definitiv, așa cum stabilește art. 35 alin. (4)-(5) din Legea nr. 132/2016.

Pe cale de consecință, sancțiunile prevăzute de actul de constatare prenotat, inclusiv, decăderea ei din dreptul de a exercita funcții publice și funcții de demnitate publică, inclusiv funcția actual deținută de primar, pe o perioadă de 3 ani, precum și înscrierea ei în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, nu sunt aplicabile actualmente și nu pot fi invocate, așa cum se pretinde în decizia din 31 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

În lipsa unei hotărâri judecătorești prin care dânsa ar fi privată de dreptul de a ocupa funcții de răspundere, instanța de apel a invocat unicul act existent (deși nedefinitiv, conform legii) care stabilea decăderea ei din dreptul de a exercita funcții publice și funcții de demnitate publică, inclusiv funcția actual deținută de primar, pe o perioadă de 3 ani, precum și înscrierea ei în Registrul de

stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică.

Cu referire la specificul devenirii definitive ale unor astfel de acte administrative individuale art. 35 alin. (4)-(5) din Legea nr. 132/2016 prevede expres că actul de constatare rămâne definitiv la expirarea termenului de contestare menționat la art. 36 alin. (1) sau, dacă este contestat, în momentul în care hotărârea judecătorească devine irevocabilă.

Respectiv, până în momentul în care hotărârea judecătorească asupra contestației împotriva actului de constatare devine irevocabilă, acest act de constatare nu este și nu poate fi definitiv și nu produce efecte juridice.

Aprecierea momentului la care devine definitiv actul de constatare al Autorității Naționale de Integritate nu se poate face decât în temeiul art. 35 alin. (4)-(5) din Legea nr. 132/2016, conform căreia actul de constatare, contestat, rămâne definitiv, în momentul în care hotărârea judecătorească devine irevocabilă.

Recurenta a evidențiat că acest lucru nu s-a produs nici până în ziua depunerii de către ea a declarației candidatului pe propria răspundere, prin care confirmă că nu cade sub incidența restricțiilor stabilite la art. 16 alin. (2) lit. c)-f) din Codul electoral, nici până în prezent.

Instanța de apel, pentru a justifica aplicarea actului administrativ, a operat acordând prioritate neîntemeiată dispozițiilor art. 16 alin. (2) lit. d) din Codul electoral în raport cu prevederile speciale din art. 35 alin. (4)-(5) din Legea nr. 132/2016.

La fel, a afirmat că decizia din 28 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 24 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani nu reprezintă acte judecătorești prin care dânsa ar fi privată de dreptul de a ocupa funcții de răspundere, așa cum stabilește textul de lege. Or, niciun cuvânt în partea dispozitivă a oricărui dintre cele două acte judecătorești nu stabilește și nu prevede privarea ei de dreptul de a ocupa funcții de răspundere.

Prin urmare, este eronat și abuziv de a opera cu aceste hotărâri judecătorești drept unele prin care dânsa ar fi privată de dreptul de a ocupa funcții de răspundere, din moment ce actele judecătorești prenotate nu stabilesc așa ceva.

La 01 noiembrie 2023, ora 16:59, Curtea Supremă de Justiție a expediat la adresele electronice ale intimaților pentru notificare copia recursului depus de Svetlana Racul, explicându-le dreptul de a depune referință (f. d. 170).

La 02 noiembrie 2023, ora 08:26, Anatolie Vîntu a depus referință, solicitând declararea recursului depus de Svetlana Racul ca inadmisibil (f. d. 172-175).

La 02 noiembrie 2023, ora 08:51, Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Boșcana nr. 12/4 a depus referință, solicitând declararea recursului depus de Svetlana Racul ca inadmisibil (f. d. 176-190).

Conform art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.

Totodată, potrivit art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi

reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

În conformitate cu art. 95 alin. (1) din Codul electoral, în perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

Alineatul (8) al aceluiași articol stipulează că înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin. (1).

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat public la 31 octombrie 2023 (f. d. 122).

Conform extrasului din poșta electronică, copia deciziei motivată a instanței de apel a fost notificată la adresa electronică a recurente, la 31 octombrie 2023, fapt ce se atestă prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele dosarului (f. d. 133).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, întrucât cererea de recurs a fost depusă la 01 noiembrie 2023.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs.

Potrivit art. 195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contencios administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171.

Conform art. 431 din Codul de procedură civilă, examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție. Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători. Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție. Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.

Examinând materialele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursul declarat de Svetlana Racul este admisibil și urmează a fi examinat în continuare într-un complet din 3 judecători ai Curții Supreme de Justiție.

În conformitate cu art. 245¹ alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, recursul este admis dacă interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție.

Studiind materialele dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, în urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă decizia de a admite recursul, de a casa integral sau parțial hotărârea și/sau decizia și de a adopta o nouă decizie.

După cum denotă actele cauzei, Anatolie Vîntu, înaintând contestația împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Boșcana nr. 12/4 cu privire la contestarea actului administrativ, terț Svetlana Racul, a solicitat anularea hotărârii nr. 3.1 din 12 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Boșcana nr. 12/4 „Cu privire la cererea de înregistrare a dnei Racul Svetlana în calitate de candidat la funcția de primar, desemnată de către Partidul Social Democrat European” (f. d. 4-7).

Fiind investită cu judecarea cauzei, Judecătoria Criuleni, sediul Central, prin hotărârea din 25 octombrie 2023, a respins cererea de chemare în judecată (contestația) depusă de Anatolie Vîntu, ca neîntemeiată (f. d. 80-87).

Judecând apelul depus de Anatolie Vîntu, instanța de apel, prin decizia din 31 octombrie 2023, a casat integral hotărârea din 25 octombrie 2023 a Judecătoriei Criuleni, sediul Central și a emis o nouă decizie, prin care a fost admisă acțiunea înaintată de Anatolie Vîntu, fiind anulată hotărârea nr. 3.1 din 12 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Boșcana nr. 12/4 „Cu privire la cererea de înregistrare a dnei Racul Svetlana în calitate de candidat la funcția de primar, desemnată de către Partidul Social Democrat European” (f. d. 122, 123-132).

Pentru a decide astfel, instanța de apel a indicat că, la 30 iunie 2020, Autoritatea Națională de Integritate a emis actul de constatare nr. 121/12, prin care în pct. 4 și pct. 5 s-a decis: se decade dna Racul Svetlana din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, inclusiv funcția de primar pe o perioadă de 3 (trei) ani de la data rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese; se înscrie dna Racul Svetlana în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, de la data rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese.

Instanța de apel a stabilit că Svetlana Racul a contestat actul de constatare nr. 121/12 din 30 iunie 2020 în ordinea contenciosului administrativ, însă prin hotărârea din 24 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată (f. d. 26-39), hotărârea nominalizată fiind menținută prin decizia din 28 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău (f. d. 40-59).

Reieșind din prevederile art. 5 alin. (3) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, instanța de apel a reținut că în speță sunt aplicabile prevederile art. 16 alin. (2) lit. d) din Codul electoral, care restricționează exercitarea drepturilor electorale persoanei private de dreptul de a ocupa funcții de răspundere, fapt ce denotă neîntrunirea de către Svetlana Racul a condiției prevăzute de art. 68 alin. (1) lit. f) din Codul electoral.

Astfel, instanța de apel a ajuns la concluzia că actul administrativ contestat, a fost adoptat cu aplicarea greșită a prevederilor art. 68 din Codul electoral, iar aceste circumstanțe duc la anularea hotărârii nr. 3.1 din 12 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Boșcana nr. 12/4.

Analizând materialele dosarului în coraport cu normele juridice ce guvernează raportul juridic litigios, Completul de judecată al Curții Supreme de

Justiție ajunge la concluzia că soluția instanței de apel este eronată, în timp ce concluzia primei instanțe privind necesitatea respingerii contestației depuse de către Anatolie Vîntu este justă, având la bază cumulul dovezilor administrate în cadrul dezbaterilor judiciare, cărora le-a fost dată aprecierea juridică cuvenită.

Conform art. 3 din Codul administrativ, legislația administrativă are drept scop reglementarea procedurii de înfăptuire a activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia, în vederea asigurării respectării drepturilor și a libertăților prevăzute de lege ale persoanelor fizice și juridice, ținându-se cont de interesul public și de regulile statului de drept.

Potrivit art. 5 din Codul administrativ, activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea.

În conformitate cu art. 10 alin. (1) din Codul administrativ, actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

În conformitate cu art. 39 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, controlul judecătoresc al activității administrative este garantat și nu poate fi îngrădit. Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art. 17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente.

Conform art. 93 din Codul administrativ, care stabilește sarcina probațiunii, fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenția. Prin derogare de la prevederile alin. (1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale. Reglementări suplimentare sau derogatorii sunt admisibile doar în baza prevederilor legale.

În sensul art. 219 alin. (1) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Potrivit art. 206 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, o acțiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acțiune în contestare).

În conformitate cu art. 38 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova, dreptul de a fi ales le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii.

Potrivit art. 15 din Codul electoral, dreptul de a fi aleși îl au cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care întrunesc condițiile prevăzute de prezentul cod.

În conformitate cu art. 68 alin. (1) lit. f) din Codul electoral, pentru înregistrarea în calitate de concurent electoral, partidele politice, blocurile electorale, candidații independenți sau candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova prezintă, cel târziu cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor,

Comisiei Electorale Centrale sau consiliilor electorale de circumscripție, declarația candidatului pe propria răspundere, prin care confirmă că: nu cade sub incidența restricțiilor stabilite la art. 16 alin. (2) lit. c)-f); în privința sa nu au fost emise acte de constatare rămase definitive referitoare la regimul declarării averilor și intereselor personale, la stările de incompatibilitate și la confiscarea averii nejustificate, acte care nu sunt prescrise.

Conform art. 68 alin. (5) din Codul electoral, în termen de 7 zile de la data primirii actelor enumerate la alin. (1), organul electoral respectiv efectuează sau refuză înregistrarea candidaților desemnați în alegeri. Hotărârile adoptate de organele electorale în acest sens pot fi contestate în condițiile stabilite la capitolul XIII.

Conform art. 91 alin. (3) din Codul electoral, în sensul alin. (2), legalitatea actelor administrative ale organului electoral emitent, precum și acțiunile/inacțiunile acestuia se contestă direct la organul electoral ierarhic superior. După respectarea procedurii prealabile, decizia organului electoral emitent, după caz, decizia organului electoral ierarhic superior în partea adoptării unei noi soluții pe marginea cererii prealabile se contestă direct în instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află organul electoral respectiv.

În conformitate cu art. 94 alin. (1) din Codul electoral, în calitate de subiect al contestației poate fi alegătorul, candidatul desemnat, grupul de inițiativă, blocul electoral, concurentul electoral sau participantul la referendum care revendică încălcarea drepturilor sale legitime prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative în domeniul electoral. Pot depune contestații și partidele politice care au dreptul de a participa la scrutin în condițiile stabilite de art. 27 lit. g).

Potrivit actelor dosarului, la 12 octombrie 2023, Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Boșcana nr. 12/4 a adoptat hotărârea nr. 3.1 din 12 octombrie 2023 „Cu privire la cererea de înregistrare a dnei Racul Svetlana în calitate de candidat la funcția de primar, desemnată de către Partidul Social Democrat European”, prin care a înregistrat dna Svetlana Racul în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Boșcana, din partea Partidului Social Democrat European, pentru alegerile locale din 05 noiembrie 2023 (f. d. 8).

Ulterior, la 13 octombrie 2023, Anatolie Vîntu a depus contestație în adresa Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Criuleni nr. 12, solicitând admiterea contestației, anularea hotărârii nr. 3.1 din 12 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Boșcana nr. 12/4 „Cu privire la cererea de înregistrare a dnei Racul Svetlana în calitate de candidat la funcția de primar, desemnată de către Partidul Social Democrat European”, cu adoptarea unei noi hotărâri de refuz a înregistrării candidatului pentru funcția de primar al comunei Boșcana – Svetlana Racul.

Prin hotărârea nr. 96 din 16 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Criuleni nr. 12, a fost respinsă contestația depusă de Anatolie Vîntu și menținută în vigoare hotărârea nr. 3.1 din 12 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Boșcana nr. 12/4 „Cu privire la cererea de înregistrare a dnei Racul Svetlana în calitate de candidat la funcția de primar, desemnată de către Partidul Social Democrat European” (f. d. 9-12).

Prin scrisoarea nr. CEC-8/3324 din 20 octombrie 2023, Comisia Electorală Centrală și-a declinat competența de examinare a contestației depusă de Anatolie Vîntu, la 18 octombrie 2023, înregistrată cu nr. CEC-10ALG/18, comunicându-i despre dreptul său de a depune contestația în instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află organul electoral respectiv – Judecătoria Criuleni (f. d. 13).

La 23 octombrie 2023, Anatolie Vîntu a depus prezenta contestație împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Boșcana nr. 12/4, terț Svetlana Racul, cu privire la contestarea actului administrativ (f. d. 4-7).

În cele ce urmează, Completul de judecată constată cu certitudine că prin actul de constatare nr. 121/12 din 30 iunie 2020, Autoritatea Națională de Integritate, la pct. 1 și pct. 2, a stabilit că Svetlana Racul, exercitând funcția de primar al comunei Boșcana, raionul Criuleni, având interes personal rezultat din relațiile sale cu persoanele apropiate - (soțul) Iurie Racul și (fiul) Cristian Racul a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, manifestat prin: - nedeclararea (neinformarea) în termenul legal a conflictelor de interese în conformitate cu art. 9 alin. (1) lit. a), alin. (2) din Legea nr. 16/2008 (în vigoare până la 01 august 2016), admițând consumarea acestora prin încheierea/semnarea contractului de împrumut de folosință (auto) din 02 ianuarie 2016 și contractului nr. 22 din 15 aprilie 2016 pentru achiziționarea bunurilor lucrărilor serviciilor de valoare mică. Svetlana Racul, exercitând funcția de primar al comunei Boșcana, raionul Criuleni, având interes personal rezultat din relațiile sale cu persoana apropiată - (fiul) Cristian Racul a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, manifestat prin: - nedeclararea (neinformarea) în termenul legal a conflictului de interese în conformitate cu art. 12 alin. (4) lit. (a) - (b), 12 alin. (5) și alin. (7) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale; - nesoluționarea conflictului de interese real în conformitate cu art. 14 alin. (2) - (4) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale; - încheierea/semnarea acordului adițional nr. 3 din 16 august 2016 la contractul nr. 22 din 15 aprilie 2016 cu fiul Cristian Racul, fapt prin care a admis consumarea conflictului de interese, în conformitate cu art. 12 alin. (10) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale.

Potrivit pct. 4 al actului de constatare, s-a dispus decăderea Svetlanei Racul din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, inclusiv funcția de primar pe o perioadă de 3 (trei) ani de la data rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese, iar prin pct. 5 al aceluiași act, s-a dispus înregistrarea acesteia în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, de la data rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese (f. d. 16-25).

La 20 iulie 2020, Svetlana Racul, în ordinea contenciosului administrativ, a depus cerere de chemare împotriva Autorității Naționale de Integritate, terț Anatolie Vîntu, prin care a solicitat anularea actului de constatare nr. 121/12 din 30 iunie 2020.

Prin hotărârea din 24 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost respinsă acțiunea în contenciosul administrativ depusă de Svetlana Racul împotriva Autorității Naționale de Integritate, terț Anatolie Vîntu, cu privire la anularea actului de constatare nr. 121/12 din 30 iunie 2020 și compensarea cheltuielilor de asistență juridică, ca fiind neîntemeiată (f. d. 26-39).

Prin decizia din 28 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Svetlana Racul și menținută hotărârea din 24 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani (f. d. 40-59).

Conform art. 35 alin. (4) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, actul de constatare rămâne definitiv la expirarea termenului de contestare menționat la art. 36 alin. (1) sau, dacă este contestat, în momentul în care hotărârea judecătorească devine irevocabilă.

Potrivit art. 36 alin. (1) din același act normativ, actele de constatare menționate la art. 34 alin. (1) și (2) pot fi contestate la Curtea de Apel Chișinău, în termen de 30 de zile de la emitere, de către persoana supusă controlului, de către autorul sesizării sau de către persoanele menționate la art. 33 alin. (4) și (5), afectate nemijlocit de acesta.

În sensul normelor legale enunțate, Completul de judecată relevă că, dacă este contestat, actul de constatare emis de Autoritatea Națională de Integritate rămâne definitiv în momentul în care hotărârea judecătorească devine irevocabilă.

În speța dedusă judecătii se constată că actul de constatare nr. 121/12 din 30 iunie 2020, emis de către Autoritatea Națională de Integritate, nu a căpătat caracter definitiv, fiind contestat pe calea acțiunii în contenciosul administrativ.

Or, la 10 martie 2023, decizia din 28 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost menținută hotărârea din 24 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost contestată cu recurs de către Svetlana Racul, la Curtea Supremă de Justiție. Cauza nr. 3ra-535/23 este în procedura Curții Supreme de Justiție, ședința de judecată fiind fixată pentru data de 14 februarie 2024.

Având în vedere dispozițiile art. 254 alin. (2) lit. c) din Codul de procedură civilă, în coroborare cu art. 195 și art. 218 din Codul administrativ, Completul de judecată relevă că rămân irevocabile hotărârile judecătorești emise de instanța de recurs, după examinarea recursului.

În această ordine de idei, Completul de judecată conchide că decizia din 28 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost menținută hotărârea din 24 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, nu este irevocabilă.

Mai mult, chiar în pct. 4 al actului de constatare nr. 121/12 din 30 iunie 2020 al Autorității Naționale de Integritate, este menționată expres dispunerea decăderii Svetlanei Racul din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, inclusiv funcția de primar pe o perioadă de 3 (trei) ani de la data rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese (f. d. 25).

Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că, până în momentul în care hotărârea judecătorească asupra contestației împotriva

actului de constatare emis de Autoritatea Națională de Integritate, devine irevocabilă, actul de constatare nu este definitiv și nu produce efecte juridice.

Pe cale de consecință, Completul de judecată consideră că este eronat raționamentul instanței de apel, precum că Svetlana Racul cade sub incidența restricției prevăzute la art. 16 alin. (2) lit. d) din Codul electoral, potrivit căreia nu pot fi alese persoanele private de dreptul de a ocupa funcții de răspundere prin hotărâre judecătorească definitivă.

În acest sens, Completul de judecată subliniază că la materialele cauzei este anexată copia declarației pe propria răspundere privind lipsa interdicțiilor depusă de Svetlana Racul, la 28 septembrie 2023, în care a menționat că: „în privința mea nu au fost emise acte de constatare rămase definitive referitoare la încălcarea regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale (diferența substanțială), regimului juridic al incompatibilităților, conflictelor de interese, restricțiilor și limitărilor, acte care nu sunt prescrise” (f. d. 14, 111).

Astfel, Completul de judecată conchide că acțiunile Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Boșcana nr. 12/4 la emiterea hotărârii nr. 3.1 din 12 octombrie 2023 „Cu privire la cererea de înregistrare a dnei Racul Svetlana în calitate de candidat la funcția de primar, desemnată de către Partidul Social Democrat European”, derivă din atribuțiile instituite de legiuitor.

Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază critic argumentele reclamantului Anatolie Vîntu precum că actul administrativ contestat ar fi fost emis contrar normelor legale.

Sintetizând cele reliefate supra, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție se aliniază la concluzia primei instanțe, potrivit căreia la adoptarea hotărârii nr. 3.1 din 12 octombrie 2023, Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Boșcana nr. 12/4 a adoptat hotărârea nr. 3.1 din 12 octombrie 2023 cu privire la cererea de înregistrare a dnei Racul Svetlana în calitate de candidat la funcția de primar, desemnată de către Partidul Social Democrat European, respectând prevederile art. 16 alin. (2) lit. d), art. 68 din Codul electoral nr. 325/2022 și ale Regulamentului privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile locale, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1103/2023.

În atare circumstanțe și având în vedere faptul că hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, iar decizia instanței de apel a fost emisă cu interpretarea eronată a legii, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție va admite recursul, va casa decizia din 31 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și va menține hotărârea din 25 octombrie 2023 a Judecătoriei Criuleni, sediul Central.

Conform art. 95 alin. (1), (8), art. 98 alin. (1) pct. 4) din Codul electoral, art. 245¹, 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Svetlana Racul.

Se casează integral decizia din 31 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 25 octombrie 2023 a Judecătoriei Criuleni,

sediul Central, în cauza de contencios administrativ, intentată la contestația depusă de Anatolie Vîntu împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Boșcana nr. 12/4, terț Svetlana Racul, cu privire la contestarea actului administrativ.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

Judecători

Ion Malanciuc

Oxana Parfeni